

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Гертана Маринова, член на научното жури за защита на дисертационен труд за придобиване на научната степен „доктор на науките“ от проф. д-р Лазар Груев

Със заповед № 110 от 28.02.2020 г. на ректора на ВСУ „Черноризец Храбър“ съм определена за член на научното жури за защита на дисертационен труд за присъждане на проф. д-р Лазар Груев на научната степен „доктор на науките“ по професионално направление 3.6. Право, докторска програма „Наказателно право“.

Професор д-р Л. Груев е представил дисертационен труд, озаглавен „Наказването за престъпление“, в обем от почти 200 страници, съдържащ 85 бележки под линия и библиография от 125 заглавия. Проблемите на наказанието, санкционната система и наказването занимават проф. Груев през целия му професионален път на преподавател и учен по наказателно право, доказателство за което са многобройните му публикации по тези въпроси на български и чужди езици. Затова представянето на този труд се явява като че ли закономерна и дори неизбежна последица на дългогодишните му научни търсения. Обсъжданата дисертация обаче не е някакво обобщение, систематизиране, обогатяване на тези и идеи, излагани през годините. Напротив, тя издига разглежданите въпроси на ново концептуално ниво, в резултат на което се стига до теоретичното обосноваване на един **нов цялостен модел на санкционирането за извършено престъпление**. Това е и големият принос на дисертационното изследване. Принос, който заслужава специално отбелязване, защото не са много учените, които могат или се осмеляват да предлагат цялостни концепции по широкообхватни и сложни въпроси, да обосновават с научни аргументи нови правни модели.

За да обоснове своя модел на санкционна система, проф. Груев естествено стъпва на анализа и оценката на действащия, като обсъжда много комплексни въпроси. Това предопределя комплексния характер и широкия предмет на самото дисертационно изследване. То естествено започва с анализ на отделните видове наказания, уредени в НК, но след това авторът аргументира позицията си и по ред други въпроси, свързани с наказването – как да се подобри уредбата и практическото приложение на условното осъждане, защо и кога наред или вместо наказанието трябва да се налагат мерки за въздействие, контрол и възпитание и какви да са те; кога държавата следва да се откаже от правомощието си да накаже, от една страна, а от друга – какви допълнителни последици следва да има осъждането (освен налагането на наказание и/или на мерки). Изграждането на цялостен модел на санкционната ни система не може да мине и без отговор на редица други въпроси – за особеностите на наказването при стадите на умишленото престъпление, при множество престъпления, както и без специално внимание към правилата за наказване на непълнолетните и актуалната дискусия за наказването на юридически лица. Авторът излага и убедително обоснова вижданията си по всички тези въпроси, като особено впечатление прави избраният подход - проф. Груев спестява на читателите излишни детайли, повтаряне на ясни и безспорни положения, изкуствено „раздуване“ на съдържанието със странични въпроси. В рамките на цялото изложение той не изпуска от поглед главното, голямото – санкционната система като цяло. Затова отделните ѝ елементи не са представени самоцелно и изолирано, всеки сам за себе си, статично, а във взаимната им връзка и обусловеност и най-вече през призмата на способността им да изградят една съвременна и ефективна санкционна система.

В същото време дисертацията съдържа и **множество конкретни приноси**. Сред тях и без ни най-малка претенция за изчерпателност бих посочила следните изводи и предложения.

- НК следва да уреди три категории последици от престъпното деяние – наказание; мерки за въздействие, контрол и възпитание; допълнителни последици. Проф. Груев убедително е аргументирал и видовете наказания, мерки и други последици.
- Предложеното поделение на наказанията на основни и допълнителни и видовете, които влизат във всяка една от категориите, намирам за напълно разумно и обосновано.
- Напълно съм съгласна, че наказанието лишаване от свобода без замяна няма място в нашата санкционна система, а наказанието доживотен затвор винаги трябва да се предвижда алтернативно с наказанието лишаване от свобода.
- Считам за изключително ценно и с подчертано приносно значение предложението за въвеждането на подневна система за определяне на наказанието глоба на базата на два критерия, както и предложението при неизпълнение на глобата тя да бъде заменяна с лишаване от свобода.
- Проф. Груев е напълно прав, че пробацията не е наказание и следва да се уреди като съвкупност от мерки за въздействие, контрол и възпитание.
- Приносно значение, вкл. в практически план, имат и множеството конкретни предложения за усъвършенстване на уредбата на условното осъждане, както и за промени в института на освобождаване от наказателна отговорност (наказание) с налагане на административно наказание (чл. 78а НК).
- Споделям тезата, че НК не трябва да съдържа уредба на административни нарушения.

- Приносно значение има и обосноваването на тезата за необходимост от самостоятелен закон за отговорността на юридическите лица, както и аргументите, че те не могат да носят наказателна такава.

Посочването на конкретни приноси може да продължи. Но още по-важното е, че всички те са обединени под общ знаменател, защото са част от цялостната концепцията на автора за нов модел на санкционна система, от която България има несъмнена нужда. Предлаганият модел е прекрасно обоснован, убедителен, основан на съвременните достижения на правото на ЕС и на най-добрите примери от чужди законодателства, като в същото време държи ясна сметка и за българските традиции и особености. Не се съмнявам, че той ще бъде високо оценен от научната общност. Плахата ми надежда е да бъде оценен по същия начин и от законодателя и да му помогне да преодолее безкрайните си лутания и популизъм при вземането на решения как да се санкционират различните престъпления.

В заключение и предвид всичко казано дотук давам категорична положителна оценка на дисертационния труд „Наказването за престъпление“ на проф. Груев. Считаю, че в процедурата са спазени са всички изисквания на ЗРАСРБ, вкл. минималните национални такива. Убедено предлагам на научното жури да присъди на проф. д-р Лазар Груев научната степен „доктор на науките“.

Проф. д-р Гергана Маринова